

סוף זמן קר"ש

עש"ק במדבר

8:37

ערב שבועות 8:34

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בנדוי הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק קפ"ז)

י"ד ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הנה"ק שליט"א

ב"ה

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת במדבר

מו"ס חגיגה י"א. עד י"ג.

פרשת נשא (א)

מו"ס חגיגה י"ג. עד טו.

אסולו אילני סרק (פסוטי עם אב קובע
עתי למורה) עתידין ליתן פירות (וכו)
לפירות טובות ביום תלמודי (הכנים)
מדיבוי רבטי שליט"א שמה"ק תשס"ט

כ"ה אייר תשס"ט

במדבר

שנה י"א גליין כ"ה (תס"ה)

הכנה לשבועות

קדושה

וקדשתם היום ומחר. כי אי אפשר להגיע לזכות לתורה רק ע"י פרישות מתאות וקנאה ותחרות וכל מדות מגונות.

זרע קודש

תפלה

ויאמר משה היו נכונים לשלשת ימים. ומה היו עושים באותן הימים היו מתפללים להשם יתברך והאר עינינו בתורתך ודבק לבינו במצותיך.

בארות המים

תיקון המדות

עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום. דהיינו שעד ממחרת השבת השביעית שזה יום האחרון מימי הספירה יש כח ביד ישראל לספור כל החמישים יום, ולתקן הכל כראוי.

עבודת ישראל

הקב"ה מסייע לעשות הכנה הראויה

ולפי"ז מי שלא הכין אי"ע קודם הליכה לקבלת התורה ואך עתה שהגיע תור המיוחד לקבל התורה מתחרט באמת על שלא הכין אי"ע מקודם ומקבל עליו באמת שמהיים והלאה לא יוסיף לעשות הרע בעיני ה' אז לפעמים גדלה מעלתו ומדרגתו של זה ממי שהכין אי"ע בכל כחו וטרה את לבו כפי יכולתו והשגתו לקבלת התורה כי זה שהכין כדת הראוי לו לעשות בכל כחו אף שבודאי תגדל מעלתו ומדרגתו והלאה שנוכח לזה אבל אעפ"י לא נעשה זה אלא בכח אנושי וכפי השגתו שמה"כ במי שלא הכין אי"ע כלום ועתה מתחרט ושב בתשובה גמורה ושלמה שאז בהכרח שהקב"ה יסייעו לילך ממדרגה למדרגה בחפזון ושבועתא חדא וא"כ כל מדרגותיו באים לו בכחו של הקב"ה ועין לא ראתה אלקים זולתך.

קדושת יי"ט

הכנה דרבה

יש לפרש מה שהקדימו ישראל נעשה ונשמע שקבלו על עצמם לעשות הכנה בטרם ישמעו קול ה' כמו שכתב הפנים יפות שבאמצעות הכנה נעשים כלים מוכנים לקבל האור.

דברי יואל

כפי ההכנה כן ההשגה

ובאמת כדי לזכות לבא למדרגה כזו שירגישו בעת קריאת התורה פרשה זו כאילו עומדים ממש לפני ה' סיני לזה צריך הכנה יתירה כמו שהכינו בני"י את עצמם מ"ט יום מיציאתם ממצרים שיהיו מוכנים לקבל התורה וכו' וכמ"כ כהיום בני עלי' המכנים עצמם כראוי לקראת חג קבלת התורה הם זוכים להיות במדרגה זו שירגישו בעת הקריאה ממש כמו בשעת מתן תורה אכן אעפ"י שאין אנו במדרגה זו אלא שאנו מאמינים שהצדיקים הקודמים שאמרו זאת בודאי יודעו והרגישו בחינה זו מ"מ גם אנתנו לפי מדרגתו יכולים לזכות למעין זה ולכן צריכים אנתנו להכין עצמינו לקראת יום קבלת התורה איש איש לפום דרגא דילי' וכמדת הכנתו בקדושה וטהרת המחשבה והמעשה כן יזכה להשיג ולהרגיש טעם מתן תורה על פי פעלו.

מה"מ"ם ט"ב לשבועות

כסדר הזה

וידבר ד' אל משה במדבר סיני באהל מועד וכו'. ומדקדק באוה"ח דלמה הזכיר מתחלה המדבר סיני ואח"כ אהלה מועד כלל המקום קודם פרט המקום יע"ש. ונראה לי דהנה מבואר בס' אור המאיר עה"פ הכן בחוץ מלאכתך ועתרה בשדה אחר ובניית ביתך (משלי כ"ד) דהנה יש כמה ב"א שרוצים להתפלל בכונה אבל א"א להם מחמת שכל היום הם טרודים בעסקיהם בלי שום י"ש ואיך יוכלו לעמוד ולתפלל בלי מחשבה זרה רק אם בחוץ ג"כ הולכים ב"ש אז יכולין לעמוד בלי מחשבה זרה וזה הכן בחוץ מלאכתך ועתרה בשדה לך אז אחר ובניית ביתך דהייבור נקראים בית כי האותיות נקראו אבנים וכשמצרפן נעשו בית ע"ש ולכן כתבה התורה ג"כ במדבר סיני מקודם ואח"כ תוכל לבוא אל אהל מועד לאמור לדבר דיבורים קדושים.

אך פ"ר הבואה

קדושה שאני

וידבר ד' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים שאו את ראש כל ערת בני ישראל. וקשה מה זה תלוי ביציאת מצרים לכך שאו את ראש בני ישראל, ונ"ל לתרץ דהמפורשים הקשו האיך הקב"ה צוה למנות את בני ישראל הלא אין הברכה מצויה בדבר המנוי ומתרחצים בדבר שבקדושה הברכה מצויה אף בדבר המנוי והמפורשים הקשו על מה משבחין אנתנו את הקב"ה שהוציאנו ממצרים הלא ה' מחוייב בדבר שהבטיח לא"א בברית בין הבתרים ומתרחצין שהשבח היא שהוציא אותנו מנ' שערי טומאה לנ' שערי הקדושה ממילא מוכח שישראל נקראו קדושה והא"ש לצאתם מארץ מצרים ומה השבח הזה לכך אמר שאו את ראש בני ישראל והלא אין הברכה מצויה אלא מפני שהם קדושים לכך אמר שאו את ראש בני ישראל דוק".

מדרש יחינון

לימוד התורה גם בדרך

כאשר יחנו כן יסעו. י"ל דאיתא בגמרא (תענית י'): במה שצוה יוסף את אחיו אל תרגו בדרך, אל תעסקו בדבר הלכה שמתרגו עליכם הדרך. והיינו שמתוך עיון בהלכה יש לחוש שלא יתנו לבם על הדרך ילכו בה, והם עלולים לתעות מני הדרך או לנפול לאחת הבורות או הפחיתים, ולפיכך הזהיין שלא יתעסקו בהלכה. והנה בענני כבוד מציינו שלא היה או שום חשש פו יתעו מן הדרך או יפלו בבורות ובפחיתים, שהרי ענני הכבוד היו מקיפין אותם מכל צד, ועושים לפניהם את העקוב למישור, ומיישרי להם מסלה בערבה. וא"כ היו בני ישראל יכולים לעסוק בדבר הלכה גם בלכתם בדרך כבשעת חנייתם, באין להם בית מיוחד שמא ירגו בדרך. וז"ש כאשר יחנו כן יסעו, פ"י כאשר היו עוסקים בדבר הלכה בשעת חנייתן, כן היו עושים גם בשעת נסיעתן, שלא הוצרכו לבטל מן התורה סבת הליכה.

דברי יואל

אהרן זכה למדת שלום

אשר פקד משה ואהרן. נקוד על ואהרן שלא ה"י במנן הלוים. וחידוש גדול יש במנן הפקודים שכל השבטים לא היו במנינם רק אלפים [נ]מאות ולא עשיריות, אך שבת גד מציינו אלפים ומאות והמשום, ולא נמצא אצלו מספר יחיד, אך אצל שבת לוי ה"י אהרן למספר יחיד שלא נמנה עמהם. ונראה לומר שמציינו במדרש [ויק"ר ב' א'] אף יוצאין לבית הספר יוצאין מהן מאה למשנה ומהן עשרה לתלמוד ומהן אחד להוראה הה"ד אדם אחד מאלף מצאתי. ולפי"ז נוכל לומר דגם בישראל יש ארבעה מדרגות, בית ישראל, ומובחרים מהם קרויים בית הלוי, ומובחרים מהן קרויים יראי ה', מדרגה עליונה הוא בית אהרן, והיינו דודאי עיקר אומה ישראלית בכלל כולם קדושים, אך מן אלפים יצאו מהן מאות מובחרים, ולכן היו במספר כל השבטים אלפים ומאות ולא מספר עשיריות, דזה עוד מדרגה חשובה יותר, אך שבת גד בהם נאמר [דברים י"ג כ"א] וירא ראשית לו, והיינו יראת ה', שקראה [בתהלים קי"א ז'] ראשית חכמה יראת ה', כי שם חלקת מחוקק ספון, דהיינו משה רבינו שה"י הגדול של בעלי יראה, כשאח"ל [בברכות י"ג ע"ב] יראה לגבי משה מילתא זוטרתא היא, וממנו שופע היראה על שבת גד בכלל, ולכן כתיב במספרם גם מספר עשיריות, שווה המדרגה שלישית, אבל אהרן שוכה למדת שלום יותר אפי' ממש רבינו נאמר עליו [מלאכי ב' ז'] ורבים השיב מעוק, וזה המדרגה רביעית של הנבנסין לבית הספר שאחד מהם יוצא להוראה. וזהו עיקר הטובה ועיקר הברכה שכולם יזכו למדרגה רביעית שיוצא מן אלף הנבנסין לבית הספר דוק".

חתם סופר

תולדות אביהם

ואלה תולדות אהרן ונקראו תולדות משה מפני שלמדו ממנו תורה ביום שנתנה התורה, והדר כתיב ואלה תולדות בני אהרן אלה שמות בני אהרן, ונ"ל לפרש תחלה ה"י נקראים תולדות משה כי הוא יזכה אותם ולמדם תורה ועל ידו זכו לחיי עוה"ב ונקראו על שם רבם וע"ד שאמרו אבידת רב קודמת שהוא מביאו לחיי עוה"ב, והנה בודאי אם האב מלמדו תורה ומזכהו או האב קודם לרב ונקרא על שם אב לבד כי הוא האב בעצם ומביאו לעוה"ב וזיכהו שיוכה גם לחיי עוה"ב ותרתי אית ב"י והיא העיקר שמביאו לשניהם, ולכן קודם שזכו לכהונה ע"י אהרן אביהם, ומשה יזכה אותם בלימוד תורה ונקראו גם על שם משה, אבל אחר שזכו לכהונה לעמוד לפני ה' לשרת ונמשחו לכך נקראו לבד על שם אביהם שהוא אביהם באמת וזכו לכהונה ולהיות בחירי ה' על ידו, וא"ש הכתובים אלה תולדות אהרן ומשה והקדים אהרן שתחלה ה"י תולדות אהרן ואח"כ בשעת מתן תורה נעשו ג"כ תולדות משה ונקראו ג"כ על שמו ביום דבר ה' אל משה בהר סיני, אבל אחר שנתכונה נקראו רק על שם אהרן, ואמר הטעם ואלה שמות בני אהרן הכהנים המשוחים אשר מילא ידם לכהן שעל ידו נתמלאו לכהן לכן נקראו רק על שמו כנ"ל.

כתב סופר

נולד לאביו הגה"ק רבי צבי הירש שפירא ז"ל בעמח"ס דרכי תשובה ביום ה' טבת שנת תרל"ב בעיר סטריזוב (שכיהן או אביו עם בנות) בברכתו של מרן הגה"ק בעל דברי חיים ז"ל, ונקרא שמו ע"ש זקנו הר"ק רבי אלעזר מלאנצנהוט ז"ל.

כשהי' בן שתי שנים למדו זקנתו כ"ב אותיות התורה ובאותו יום השיג כל סדר האי"ב מא' עד ת' וביום השני הראתה לו הנקודות להטעמו כי קמץ א' א' והוא רץ והקדים לפניו כי קמץ ב' וכן כל האותיות והנקודות, ונשתוממו אנשי הבית על גודל חריפותו ומהירות השגתו, ואז שלט בו עינא בישא ונחלה הילד והי' מוכן, ופנו לצאנו ע"י טעלעגראס להזכירו ומרן הדברי חיים צוה להשיב להוסיף לו שם חיים, ואז גזרו הוריו להפסיקו מהלימוד עד שיגדל.

בשנת תרמ"ב עוב הה"ק בעל השם שלמה ז"ל את ביתו מטריזוב למונקאטש והמנח"א הי' אז בן עשר שנים ויש ממנו פנקס קטן אשר החל לרשום בו חידושי תורה וכן כשהי' בר חד סרי כתב לעצמו חידושים בהלכות תפילין. בשנת תרמ"ז נערך נישואיו בעיר טשעבין ובשמחת השבע ברכות השתתף הר"ק משינאווא ז"ל.

בצל קדשו של הר"ק משינאווא

בשנת תרנ"ד ואילך נסע עם אביו להרה"ק משינאווא ז"ל והי' המנח"א חשוב מאוד בעיני הרה"ק משינאווא והעיד עליו כי הוא מעין נובע.

ופעם כאשר כבר נפרד מרבו ומחמת סיבה נשאר ללון עוד לילה אחד, ובבוקר הלך לקבל מני רבו מחדש מאחר שנשאר שם ללון, והרה"ק משינאווא ישב אז עם התפילין, וכאשר ראה אותו שמח לקראתו והראו לו בירושלמי חגיגה שאם לך עוד לילה חייב להקביל מני רבו מחדש וחלף התפילין של ראש ושחח עמו, ואח"כ כשנפרד ממנו הלך ללונותו עד הרחוב (והוא אבד כבן ז"ך) וברכו שבכל אשר יפנה יצילנו לטובה, והי' לו המנח"א ברכה זו חשיבות גדולה והזכיר זאת פי"א ברבים בדבריו מה שבדך אותו הרה"ק משינאווא.

גדלותו בתורה

בשנת תרס"ח נתמנה לראב"ד בעיר מונקאטש והי' יושב בראש מושב הבי"ד פעמים בשבוע ולא הי' נוטל חלקו בשכר של הדין (תורה), ובימים ההם הוציא לאור שו"ת מנחת אלעזר הגלא בחריפות האותיות, והי' רב חילי דאורייתא. פעם אחת בלמדו השיעור בשיבה מנהגו בעת הרצאת השיעור הי' שישב על בימה ומאחוריו עמד ארון של ספרים וכך הגיד השיעור פי"א הקשה בחבור המופלג מאור הערש מיללך בערטשער באמצע השיעור קשיא על הרמב"ם ואמר לשונן על הרמב"ם ענה לו הרה"ק אז לכך כתוב רק לשון אחר מן הלשון ולפניי' לא הי' קשה כלום, והבחרו הנ"ל התוכיח ובאמצע דבריו אמר לבחור א' להביא לו הרמב"ם "מיט דעם לעדערנעם רוקען", ואמר לו הרה"ק "א זיידענע רוקען" אינו כל כך טוב כמו "לעדערנעם ריקען" וכיון על עצמו שיש לו בראשו דברי הרמב"ם כתיב כך והוא לבוש בגד משי ויש לו בג של משי. אני אומר לך שאינו כתיב כך בכל אופן חיפשו בהרמב"ם ונמצא כתוב כמו הרה"ק אח"כ אמר הרה"ק בה"ל: "בבלי וירושלמי מדרש און זוהר האפט איך (נ.ה. הייט איז ערב שאני זוכה בעוה"ר רמב"ם אין טור האפט איך נישט אבער אז איך שפאר מיך ווייס איך אז אזוי שטייט".

מציל ומשיע

בשלהי שנת תרע"ד ותגעש ותרע"ד הארץ כשפרצה מלחמת העולם הראשונה וסמך לריה תרע"ה הגיע הפחד מחיל רוסיא שכשבו עיירות רבות אל רחוק מגובל עיר מונקאטש ביום ב' ד'ס"ה גילה המנח"א לאנשי ברייתו כשהשיכים בבוקר נפל פסוק לתוך פיו, שם פחדו פחד לא הי' פחד וגו' פזר עקבותיו חונק ולאשר דח"ל אמרו דהוא נבואה קטנה אי"כ ברור אצלו שהוא פחד חנם ולא יבוא צר ואויב בשערי העיר, ואף בעשייתו היו כמה כפרים במצור ובמצוק וכבשו תחת די האויב בלשת חיל רוסיא והמנח"א נשאר תקין בדעתו שלא יכנס השונא לתוך שערי העיר וכן הי' כי פתאום

היקולא דידיקיא

הגה"ק בעל מנחת אלעזר זצ"ל
בי סיון שנת תרצ"ז לפ"ק

ברח השונא ולא נכנסו לעיר. באותם הימים הי' המנח"א עסוק בהצלת נפשות מישראל והי' הולך בעצמו לקבץ כסף להפליטים מחנות לחנות ומבית לבית פעם אחת בא אצלו שליח משר הצבא והודיעו כי איש יהודי מאנשי הצבא עשה פשיעה גדולה ונחרץ דינו למות רח"ל וכפי הנימוס על הרב דמותא להתוודות עמו לפני מותו, ושלא אחר נשיא הקהלה והלכו למקום פקודת אנשי המלחמה ליכנס אל ראש שר הצבא ושומר הפתח לא הניחום ליכנס כאשר אין לו רשות על זה והמנח"א סיכן נפשו ונכנס בלי בר ובתחוננים ביקש רחמים על איש הישראלי הני' וישא חן וחסד בעיני השר והבטיחם כי לא יחרגו או יוצא בשמחה וטובט לבב שהציל יהודי ממוות לחיים והוא לא ידע מי שהשתדל בשבילו.

מלחמה לה' בעמלק

ידוע גודל עבודתו והכיסופין לביאת משיח כאשר העיד על עצמו בהז'ה איך בין נישט מסיח דעת מן משיח בכל יום ובכל שעה וכמעט בכל רגע ובדדשותיו ותפלותיו הי' מוריד כנחל דמעה על גלות השכינה וצרות ישראל וכשהי' שוכב על ערש דזי והירבו בתפילות לרפואתו הי' אומר שכך צריכים להתפלל על הגאולה ואז הי' כבר בא משיח.

גם ידוע מלחמתו נגד בכת הציונים והי' לוחם נגדם בכל עוז גם נגד כת האגודה כאשר הרעיש באסיפה בטשאפ הידוע שלא יתחברו נעם, וכן הי' לוחם נגד קבלת הסטריטיפיקאטן שחילקו אז (והי' קורא אותה בשם שמד צנט או טוטין סייק) שהוא סכנת הדת ופגם באמונת המשיח, והי' חוזר בכל זמן ועידן את דברי הגאון הרבי ר' יהונתן כספר אהבת יהונתן בהפטרות ואתחן ז"ל: באם שהכלל נועדו יחדיו לילך לירושלים ואומות העולם מסכימים אפ"ה צווחה שחלילה לילך שמה וכי' ולכן ביקשה שלא ילכו עד שתפצץ ד"ל עד שגיעה הזמן ע"כ.

היה רגיל לפרש, תקע בשופר גדול לחירותו ושא' גם לקבץ גליותיו, שאנו מתפללים ושא' "נס" לקבץ גליותיו, שקיבוץ גליות תהי' רק בדרך "נס" מן השמים ולא בדרך הטבע כלל וכלל, וזהו שלמות האמונה לגאולה שלימה. ודרכי חיים ושלוס אות ספד.

עם רבותיו הק' עצי התמים

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ששמע מהרה"ח רבי חיים בער גרינפעלד ע"ה שהיה המשמש בקודש אצל מרן ז"ל, כי פעם אחת בימי החורף היה אסיפת הרבנים בעיר טשאפ יצ"ו, אותה העיר היה סמוך אל גבולות שתי מדינות טשעכיי ורומעניען, ולכך היה מיועד לאסיפת הרבנים, בינתיים ירד שלג גדול, ולא יכלו הרבנים לנסוע הביתה, ונשארו שמה ללינת לילה, [במשך השבוע נפשו השלג, ומרן ז"ל נסע הביתה על שבי"ק, והעצי חיים נשאר לשבות שם על שבי"ק], ונתאכסנו מרן ז"ל עם מרן העצי חיים ז"ל בחדר אחת שם היו שני מטות, ולרבי חיים בער ע"ה נתנו מקום לישיב בינותם בין שני המטות, וסיפר רבי חיים בער כי כל הלילה לא היה יכול לישון, כי הצדיקים שוחחו ביניהם דברי תורה כל הלילה, באמצע הדברים אמר מרן ז"ל למרן העצי חיים שברצונו להציע לו קושיא חמורה מה שלא שמע [העצי חיים] מעולם, אחר שהציע לו הקושיא, אמר לו העצי חיים התיירוץ על זה הוא כך וכך, והיה לתמוה בעיני מרן ז"ל איך ידע העצי חיים לתרץ במהירות כל כך, אמר העצי חיים באותו ספר שלקח כ"ת הקושיא, משם לקחתי התיירוץ, אמר מרן ז"ל זה לא יתכן, שהרי הקושיא ראיתי באיזה ספר עתיק שלא נמצא כמעט בעולם, ואני קניתי אותו ממוכר ספרים עתיקים, ונמצא בבביליאטעק שלי, ומנהיג ידע כ"ת הקושיא, אמר העצי חיים הסיבה לזה פשוט, כי בהיותי

אבדך סמוך על שולחן חותני נהגה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט ז"ל בעיר טארנע, עבר שם המוכיס והיה לו שם אותו ספר למכור, ולא היה לי מעות, ושאלתי ממנו הספר על לילה אחת ועברתי על כולו, ושם ראיתי הקושיא והתיירוץ, אחר כך החזרתני להמוכיס, והוא מכרוהו אח"כ לכ"ת.

סיפר רביה"ק בעל ברך משה ז"ל (בדברות קודש ה' ניסן תשמ"ו) בעירנו סיגעט היו שני אנשים שהייתי מכירם, והם נשאו להם נשים מעיר מונקאטש וקבצו שם דירתם, וכשבאו לקבל ברכת פרידה מאממו"ר (מרן בעל עצי חיים) ז"ל צוה להם בפירוש ואמר להם, להיו ידוע לכם שבמונקאטש מחלוקת גדולה נגד האב"ד דשם (ה"ה הגה"ק בעל

מנחת אלעזר זלצה"ת), ותראו להיות מאותן המסייעים לו ולא ח"ו ממתנגדי, וההיך אותם עוד הפעם ואמר להם אם תציתו לדברי, הגם שאינכם מחסידיו מכל מקום הוא שם המרא דאתרא, ואם תהיו מנויים בין המסייעים לו תזכו לבנים הגונים וכשרים, ובאם לאו תגנומו הירוש אבדון לבניכם מכל וכל. ואחד מהם ציית לדבריו, אמנם השני שהיה באמת יותר מושלם מן הראשון והיה חסיד נלהב לאממו"ר ז"ל וגם היה לו ישועה פעי"א על ידי תפילתו, מכל מקום כאן גבר עליו היצה"ר של מחלוקת ולא ציית לדבריו הק', וכל בניו יצאו רח"ל לתרבות רעה וחללו את השבת בחייו ר"ל. והראשון שציית לדברי אממו"ר ז"ל זכה באמת להעמיד דור ישרים.

פע"א כאשר רצה העצי חיים מן מרן ז"ל, נענה אחד מן המקורבים ואמר שמחמת המחלוקת והרדיפות שיש לו שם בעיר מונקאטש נתרופץ קצת כח הרבנות שלו, שמחמת רוב ענייני לא דרש אז אחת מהדורות הקביעות שהיה רגיל לדרוש בביהכ"ס, והוכרח אחר לדרוש במקומו, נענה העצי חיים ואמר, נקוט אצל כלל בידך, לא זה שדורש הדרשה בביהמ"ד הוא האב"ד במונקאטש, אלא זה שיושב בחדר ספרים הוא האב"ד. (ומה הייתה רועה ח"ם).

גם עם רביה"ק בעל דברי יואל זלצה"ה היה בקשר עם כמה ענייני הכלל לעמוד על המשמר בכרם ה' צבאות, וזה את זה יעריצו ויקדישו. ועוד בזמן כאשר כיהן רבינו ז"ל על כס הרבנות בעיר ארשוואו שהיא סמוכה לעיר מונקאטש, שרה ידידות כנה בין הצדיקים, וכשינס מרן ז"ל כולל בארה"ק הנודע בשם 'כולל מונקאטש', נבחר רבינו הדברי יואל ז"ל בין חברי הפעילות. (עניי אגרות שפירן את ר' ובנה שם).

ומסופר כי פע"א נזדמן להגה"צ מסעימהאלי צ"ל (הדב"ר רביה"ק ז"ל בעיר ז"ל) להפגש עם מרן ז"ל על מסילת הברזל, ובראותו את מרן ז"ל נסגו אחר מחמת שהיה אז איהו חילוקי דעות בין חותני רבינו הדברי יואל ובין מרן ז"ל, ושאל מרן ז"ל את מקורביו מי הוא זה, אמרו לו שהוא חתן הרב מקראלי, קרא לו מרן ז"ל ואמר לו, הנה בני ובין חותנך יש אותו החילוק שבין נוסח ספרד לנוסח אשכנז בתפלת שחרית, שבנוסח ספרד אומרים קודם הודו ואח"כ ברוך שאמר, ובנוסח אשכנז מקדימים ברוך שאמר קודם הודו, אבל בשעה שמגיעים ל"ייהי כבוד ה"י שניהם שוים. כמו כן אנונו כשמגיע הדברים לכבוד ה' אנונו בדעה אחת.

בשו"ת דברי יואל סימן א' נדפס תשובה שכתב רבינו למרן ז"ל, אחר ששלח לו את ספרו שו"ת מנחת אלעזר, ורבינו מעיר לו בכמה הערות, ובתחלת המכתב מתארוהו בתוארים והפליגים ז"ל: **החיים והשלום יחדיו יהיו תמים על ראש כ"ק ידידי הרב הגאון הצדיק המפורסם טוע"ה ב"ק חו"פ נהורא נפישא שושילתא דיחוסא רם וגבה ונשא כק"ש מפארים מוה"ר חיים אלעזר שליט"א האבד"ק מונקאטש והגליל יצ"ו.**

בחדש אלול תרצ"ז כאשר נשא רבינו הברך משה ז"ל שלח מרן ז"ל מכתב ברכת מזל טוב ודו"ד לכבוד החתונה בהתנצלות על שלא היה ביכלתו להשתתף בשמחת החתונה.

ב"ה א' ז"ב אלול תרצ"ז מרן אלעזר שליט"א
כבוד ידידי ומח' הרב הגאון הצדיק המפורסם ערוגת הבושר ב"ק חו"פ בנש"ק וכו' וכ"ק ש"ת מו"ה יקותיאל יהודא ט"ב שליט"א אב"ד ס"ג סיגוט והגליל.
מזלא טבא ושוכט"א היגעיני מכתבו הנה מקום מעיינות הרחצה, והנני בע"ה עם כת"ר שליט"א, נוטעים אנונו לביתינו לשוכט"א ביום מחר א"ה, והנני בברכה מאהבה מרובה והזיווג יעלה יפה בכל הפירושים בזכות אבותינו הקדושים, והנני שולח רצון אהבה עשירים כתירים טש" לדרון דרשה מצד החתן שליט"א, וכח"ש שנת גאולה וישועה קרובה ב"ב בכ"י. חיים אלעזר שפירא

אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם, איתא במדרש רבה (פ"ה ס"א) ה"ד (תהלים ק"ט טו) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד רבונו של עולם בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, והקושיא מפורסמת האין יתכן שהיה דוד המלך עליו השלום מבקש לילך בכל יום ויום למקומות שונים אשר לא לה' המה.

ויתבאר בהקדם מה שאמרו חז"ל (ברכות ה.) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה, נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע, נצחו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה, והקושיא מפורסמת דאם יום המיתה הוא הבחינה המעילה למה לא יזכיר לו מיד יום המיתה. ויבאר ההפלאה בפנים יפות (פ' נביים) כי המעלה הטובה לאדם הוא שידבק בתורת חיים, כי בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין, ואם ישבר כח יצרו הרע על ידי עסק התורה, אזי בכל יום ויום נתוסף בו חכמה ודעת ביתר שאת, וכח היצר הולך ומתמעט כאמרם (קידושין ל:) אם אבן הוא נמוח, ולא יצטרך להלחם עמו בכל עת, אבל אם יתעצב ביום המיתה אינו תועלת אלא לפי שעה, כי בכל פעם מתגבר עליו יצרו מחדש. וזה שאמר משה רבינו הנה נתתי לפניך שני דרכים לבטל את היצה"ר, את החיים ואת הטוב היא התורה עם חיים, ואת המוות ואת הרע היינו הזכרת יום המיתה, ולזה אמר בחזרת החיים שתכין לך הדרך להנצל מהיצה"ר על ידי התורה, למען תחיה אתה תורה, היינו שיהיה דבר המתקיים תמיד, ועוד יעמוד צדקתו לבני בניו, אבל הזכרת יום המיתה אינה עצה אלא לפי שעה ויצרו מתגבר עליו בכל יום, עכ"ל. (ועיי' בקדושת יו"ט פ' תרחם). ויש להוסיף עוד במעלת העצה של לימוד התורה, כי העוסק בתורה מלבד שהוא זוכה להנחילו לבניו ולדורותיו אחריו, עוד מעלה יש בו שיכול הוא להזכיר ולהדריך את אחרים, כי מאחר שהעצה של לימוד התורה הוא דבר המתקיים תמיד, על כן למדים ממנו בני אדם, כי רואים שהוא עומד על מעמדו תמיד, מה שאין כן העצה של הזכרת יום המיתה מועלת רק לעצמו לפי שעה.

והנה מרן דו"ט זללה"ה ברבתי יואל (פ' ויגש עמוד תפה) הביא בשם המפרשים (אגרא דכלה פ' תולדות) לפרש מה שאמר יצחק אבינו הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי, שלמרות הפלגת זקנותו לא הוצרך לידע ולזכור יום מיתתו בשום פעם, כי לא ידע לנצחו ליצה"ר בסגולת התורה וקריאת שמע ולעבור השי"ת מתוך שמחה, עכ"ל. ולפי דרכו ל"פ עור, הנהגה זקן זה שקנה חכמה, וזה שאמר הנה נא זקנתי, שישב ועסק בתורה, ועל ידי זה לא ידעתי יום מותי, לא הצטרך להשתמש בהעצה של הזכרת יום המיתה, כי העצה של לימוד התורה הוא המוכרת והמועלת.

אכן א"ז זללה"ה בקדושת יום טוב (פ' חיי שרה) ומרן דו"ט זללה"ה ברבתי יואל (פ' שלח עמוד שעה) שניהם מתנבאים בסגנון אחד לבאר דהעצה של לימוד התורה הוא המוכרת ביותר, על פי מאמר א"ז מרן הבעש"ט הקדוש ז"ע על דברי הגמרא (שבת עה.) שוחט משום מאי חייב, משום צובע, וכתבו התוס' ר"ה שחוט אשוחט דעלמא קאי. והכוונה כי שוחט דעלמא רומז על מלאך המות שהוא היצר הרע, ואמרו חז"ל (סוכה ג.) דלעתיד לבא ישחוט אותו השי"ת, ועל זה הקשה משום מאי חייב, והלא הוא עושה רצון קונו ובשביל כך נבוא להסית בני אדם לעבירה, ועל האדם להתגבר עליו ולא לשמוע אליו. ומשני משום צובע, היינו שהוא צובע את העבירה למצוה ומראה פנים לבני אדם כאילו עושים מצוות, ובשביל זה לא נבוא ועל כן חייב, עכ"ל. ועל דבר זה יש יתרון ומועיל למי שמנצח את היצר הרע בתורה, כי בדרך ה' היינו יום המיתה לא יוכל לנצחו, רק אם ירצה לעשות איזה דבר עבירה, יוכל להכניע לבו בהזכירו יום מותו שייגע אליו היראה ופחד שהוא עתיד ליתן דין וחשבון, אבל בעת שהיצר סוכן ומסית לאדם לעשות דבר עבירה והולך בערמות ותחבולות שונות עד שמתדמה בעיני אדם כאילו עבירה זו למצוה יחשב, על זה לא יועילנו הזכרת יום המיתה

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת בה"ב שנת תשס"ט לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ואדרבה כאמור, אכן אם יעסוק בתורה ימלט ממנו גם מתחבולות כאלו, כי זאת התורה מורה לנו את הדרך אשר נלך ואת המעשה אשר נעשה, שנרע היטב איזהו היא מצוה והיפוכו, וגם שהתורה בעצמותה מרגשת עצת היצר ומשמרתו שלא יבוא לידי משכול, עכ"ל.

ובזה יתבאר הכתוב אם בחקותי תלכו, היינו אם תלכו בדרך זה של עסק התורה לנצח היצה"ר על ידי עמל התורה, אזי בטח ואת מצותי תשמרו, שתוכלו לקיים מצוות ה' לבלתי הטעות על העבירה שהוא מצוה, כי עסק התורה הרי הוא מאיר עיני ישראל להבחין בין מצוה לעבירה, וממשיך ואומר ועץ השדה יתן פריו, כי האדם עץ השדה, וע"י שיעסוק בתורה ובכח זה יצנח היצה"ר, ועץ השדה יתן פריו, שיכול להנחיל דרך זה לבניו ולדורותיו אחריו והוא דבר המתקיים לעד.

ולזה דרש המדרש ה"ד חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך ולבית דירה פלונית אני הולך, היינו שמדי יום ביומו חשב לילך למקום פלוני ולבית דירה פלונית כדי לעסוק באיזה ענין, אך התבונן בנפשו איני יודע לאיזה דרך מוליכין אותו, ובמה יודע איפוא אם דרך הלז הוא מצוה או עבירה, דהלא אפשר שהיצה"ר מטעה אותו על עבירה לומר שהוא מצוה, ולזה אמר רוגלי מוליכות אותי לביהמ"ד, לקיים מה שנאמר אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה, ועל ידי שיעסוק בתורה יאירו עיניו לדעת ולהבחין מהו מצוה ומהו עבירה, ועל ידי זה יהיה נכון לבו בטוח בה' שהוא מקיים מצוות ומעש"ט, ולא יוכל היצה"ר להטעותו על עבירה שהוא מצוה.

ופירשתי מאמר המשנה (אבות פ"ה מ"ז) שבעה דברים בחכם וכ"ו ואומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, על פי דברי כ"ק מרן אדמו"ר זללה"ה בברך משה (פ' חקת עמוד קפג) לפרש הכתוב (קהלת ב') החכם עיניו בראשו והכסיל בחושך הולך, כי החכם העוסק בתורה, עיניו בראשו, פ"י שהוא בוחר בעצה הראשונה לנצח את היצר הרע על ידי עסק התורה, והכסיל שאינו עוסק בתורה, בחושך הולך, שצריך לנצח היצר על ידי יום המיתה הרמוז בחושך, כמו שדרשו במדרש (תנחומא ויבט ט"ז) וחושך על פני תהום (בראשית א, ב), זה מלאך המות המחשיך פניהם של בריות, עכ"ל. וזה שאמר התנא דהחכם אומר על ראשון, דהוא התורה הקדושה שנקראה ראשון, כמו שדרשו חז"ל בראשית ברא אלקים בשביל תורה שנקראה ראשית, על זה אומר שהוא ראשון, ר"ל ראשון במעלה לנצח באופן זה את היצה"ר על ידי שיעסוק בתורה, ועל אחרון היינו הזכרת יום המיתה שהוא יום האחרון, על זה אומר אחרון, ר"ל שזה עצה האחרונה לנצח את היצה"ר, והעצה המוכרת הוא על ידי לימוד התורה שהוא הראשון במעלה דאז אינו צריך להזכיר יום המיתה, וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ה) כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, והיינו מי שמקבל עליו עול תורה לנצח בזה כח היצר, מעבירין ממנו עול מלכות, היינו קבלת עול מלכות שמים, ועול דרך ארץ, רומז על המיתה ע"ד (מלכים א-ב) אנכי הולך בדרך כל הארץ, שאינו צריך עוד לשני עצות הללו, כי העצה של לימוד התורה מועיל באופן היותר מועיל לשבר כח היצר.

ולזה סיים הכתוב בסוף הפרשה ואשבור מוטות עולכ"ם ואולך אתכם קוממיות, והוא המשך עם תחלת

הפרשה, אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה, והיה העצה של לימוד התורה לנצח היצה"ר, או יזכו לבחינה זו של ואשבור מוטות עולכ"ם, היינו עול מלכות ועול דרך ארץ, כי כל המקבל עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, כי העצה המוכרת ביותר הוא לימוד התורה שעל ידי זה יכולים להכניע ולשבר כח היצה"ר והאמור שבה מחזירו למוטב, וכן הוא מועלת לו ולורעו אחריו.

וזוהו יתעורר האדם על גודל החיוב של קביעת עתים לתורה, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך ולבית דירה פלונית, היצה"ר מוצא אמתלאות שונות בכל יום ויום שצריכים לילך למקום פלוני ולבית דירה פלונית בכדי להפריע השיעור הקבוע ללימוד התורה, שערי תירוצים לא ננעלו תמיד ישנם מניעות ועיכובים, אבל צריכים להתחזק ורגלי מוליכות אותי לביהמ"ד, ואף שעולה בקישוי עם הרבה מניעות, יקיים הכתוב אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה, לבא בביהמ"ד ביגיעה ועמל כרי לעסוק בתורה.

ובאמת גדול מאד גם עצם ההליכה לביהמ"ד להמציא במקום תורה, כי הרבה חברות עושה, ואם יושבים בחברות של לומדי תורה אף אם הוא עצמו רחוק ממדרגה זו, מכל מקום הרי זה משפיע עליו לטובה שידבק בו מאור הביהמ"ד. ולכונה זו אמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"ד) ארבע מדות בהולכי לבית המדרש, ומני בהדייהו הולך ואינו עושה, שכן הליכה בידו. והקשר של המפרשים דאם הולך ואינו עושה מה טובה יש לו בזה שהולך, אך לפי דרכו שפיר מני בהדייהו ההליכה לד' אמות של הלכה אף שאינו עושה כלום, כי עצם הכניסה לביהמ"ד שהוא מלא קדושה יפעל עליו שיתדבק בו אפס מה מקדושת המקום.

וזה שהורה לנו הכתוב אם בחקותי תלכו, כי מדרגה הראשונה הוא עצם ההליכה לביהמ"ד, ולזה דרשו במדרש מה שאמר דוד ורגלי מוליכות אותי לביהמ"ד, בכל אופן שהוא, ואף אם מדמה בדעתו שהוא אינו מסוגל לעסוק בתורה מחמת עייפות או טירדות אשר ראשו כל עמו, עם כל זה לכל הפחות ילך לביהמ"ד כדי שישב במקום תורה, ומדרגה השניה הוא מה שכתב רש"י שתהיו עמלים בתורה, אבל בראש בראשונה יראה האדם שיהיה חלקו מיושבי בית המדרש. וכמ"ס בספח"ק מאמרם ז"ל (קידושין ל.) אם פגע מנוול זה משכחו לביהמ"ד, דמרו הענין למשוך היצה"ר לביהמ"ד, אלא דיותר טוב להיות עם היצה"ר לביהמ"ד מלהיות עם היצה"ר בשוק, כי בשוק הוא מסוכן ביותר, ולזה יצאו לנו חז"ל משכחו לביהמ"ד, וכאשר יהיה לביהמ"ד ויהיה בחברות טובה ויראה אף שבני ישראל עוסקים בתורה ובתפלה, ילמדו גם הוא לעשות כמותם.

והשי"ת יעזור שנוכה להיות דבוק בתורה ומצות, ויהיה לנו הזכיה לקיים אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה, ואמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"ב) לפום צערא אגרא, כי באמת שכר מצוה בהאי עולמא ליכא, והשכר על לימוד התורה שמור הוא לעולם הבא, ומה שיעד לנו התורה שכר מצוה אם בחקותי תלכו וגו' ונתתי גשמים בעתם וגו', זה נאמר על היגיעה בלבד, שעל זה אוכלין פירותיהן בעולם הזה. יעזור השי"ת שנוכה להתייגע על התורה הקדושה, והוא ההכנה הראויה לחג השבועות זמן מתן תורתנו הבא לקראתינו לשלום, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות מ.) בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם כלי ריקן מחזיק מלא אינו מחזיק, אבל הקב"ה אינו כן, מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק, שנאמר ויאמר אם שמוע תשמע, אם שמוע תשמע ואם לאו לא תשמע, דבר אחר אם שמוע בישן תשמע חדש. ובכן אם רוצים לקבל התורה מחדש בתג השבועות, עלינו לעשות הכנה דרבה על ידי לימוד התורה, ואז נזכה לקבל התורה בשמחה ובחדוה, והשי"ת יעזור שיהיה לנו הזכיה לעסוק בתורה בשמחה, ואם בחקותי תלכו וגו' ועץ השדה יתן פריו, שנוכה לדורות ישרים ומאירים, ונזכה לגדל דורות נאמנים לה' ולתורתו הקדושה, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

